

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

12 грудня 2017 року

Київ

№ 30-рк

Міністерство енергетики та
вугільної промисловості України

Рада Оптового ринку
електричної енергії

Про здійснення заходів, спрямованих на
розвиток підприємництва та конкуренції

Розглянувши подання Департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства від 21.11.2017 № 128-01/13, Антимонопольний комітет України

ВСТАНОВИВ:

- (1) За даними ДП «Енергоринок», ціна продажу електроенергії в Оптовий ринок виробниками – генеруючими компаніями теплоелектростанцій (далі – ГК ТЕС), з 1 вересня 2017 року по 10 вересня 2017 року становила 1 429 грн/МВт·год., у той же час ціна електричної енергії в країнах, з якими енергетична система України з'єднана міждержавними перетинами, коливається від 963 грн/МВт·год. (Білорусь) до 1300 грн/МВт·год. (Румунія).
- (2) Зазначене свідчить, що оптові ціни в країнах, з якими енергетична система України з'єднана міждержавними перетинами, є нижчими за тарифи, за якими виробники, що працюють згідно з ціновими заявками, продають електроенергію в Оптовий ринок.
- (3) Враховуючи, що ринок генерації електричної енергії є висококонцентрованим та на ньому здійснюють діяльність 2 суб'єкти господарювання, які в сумі утворюють частку більше 75 відсотків ринку (група ДТЕК та ДП «НАЕК «Енергоатом»), імпортери можуть становити реальну конкуренцію вітчизняним виробникам уже сьогодні, що, як наслідок, може призвести до перегляду Оптової ринкової ціни (далі – ОРЦ) в сторону її зниження.
- (4) При цьому загальна максимальна пропускна спроможність міждержавних перетинів становить 5750 МВт*, що у свою чергу може становити до третини обсягу електроенергії, що споживається в Україні.

* Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному веб-сайті ДП «НЕК «Укренерго», та листа ДП «Укрпромзовнішпекспертиза» (лист від 03.12.2015 № 3734).

- (5) Разом з тим, під час проведеного дослідження ринків електричної енергії, Комітетом встановлено, що протягом 2014 – першого півріччя 2017 року частка імпорту електричної енергії не перевищувала 1,5 % від загального обсягу споживання.
- (6) Отже, потенціал імпорту електроенергії на сьогодні практично не використовується.
- (7) На виконання рекомендацій Комітету Національна комісія, що здійснює державне регулювання в сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), розробила та затвердила порядок проведення електронних аукціонів з доступу до пропускної спроможності міждержавних мереж.
- (8) На сьогодні доступ до пропускної спроможності міждержавних мереж здійснюється на конкурентних засадах, а отже, відсутні бар'єри для потенційних імпортерів у частині доступу до пропускної спроможності.
- (9) Враховуючи, що пропускна спроможність міждержавних мереж дозволяє залучити значний обсяг імпортованої електроенергії, а доступ до пропускної спроможності розподіляється на добових, місячних та річних електронних аукціонах у прозорий, недискримінаційний спосіб, зазначене може свідчити про відсутність технічних та технологічних бар'єрів для імпорту електричної енергії.
- (10) Відтак в Україні на сьогодні є технічна можливість імпорту електроенергії, проте наявні адміністративні бар'єри для входження потенційних імпортерів на ринок електричної енергії.
- (11) Так, чинними Правилами Оптового ринку електроенергії (далі – Правила ОРЕ), що є додатком 2 до Договору між членами Оптового ринку електроенергії (далі - ДЧОРЕ) передбачено, що платіж оператору зовнішніх перетоків за імпортовану електричну енергію в Оптовий ринок визначається за формулою, яка включає в себе встановлену НКРЕ ціну купівлі Оптовим постачальником імпортованої електричної енергії, грн/МВт·год. При цьому на сьогодні відсутній нормативно-правовий документ чи методика, затверджена НКРЕКП, яка б визначала ціну або порядок визначення ціни на імпортовану електричну енергію.
- (12) Разом з тим, відповідно до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання в сферах енергетики та комунальних послуг» та відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», у НКРЕКП відсутні повноваження чи обов'язки щодо встановлення ціни на імпортовану електричну енергію.
- (13) Відповідно до частини четвертої статті 5 Закону України «Про ринок електричної енергії», до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, у сфері електроенергетики належать, зокрема, розроблення порядку формування прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України, формування та затвердження прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України.
- (14) Відповідно до Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України (далі – Міненерговугілля), яке затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 року № 208, Міненерговугілля є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному, ядерно-промисловому, вугільно-промисловому, торфодобувному, нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексах (далі – паливно-енергетичний комплекс), а також забезпечує формування державної політики у сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та теплопостачання.
- (15) Відповідно до Порядку складання річних та місячних прогнозних балансів електричної енергії об'єднаної енергетичної системи України, затвердженого наказом Міненерговугілля від 16.08.2016 № 521, порядок залучення імпорту такий: ДП «НЕК «Укренерго» разом з Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та учасниками формування прогнозного балансу вирішує питання щодо ліквідації небалансу електричної енергії в прогнозованому балансі електроенергії ОЕС України.

- (16) У разі відсутності пропозицій від виробників електричної енергії та операторів зовнішніх перетоків щодо можливостей збалансування генерації з попитом електричної енергії Міністерство енергетики та вугільної промисловості України приймає рішення щодо збалансування генерації з попитом електричної енергії в такому порядку: збільшення/зменшення виробництва електроенергії АЕС (за згодою, у разі наявності технічної можливості); збільшення/зменшення виробництва електроенергії енергогенеруючих компаній ТЕС (за згодою, у разі наявності технічної можливості з урахуванням стану паливозабезпечення); збільшення/зменшення обсягу експорту електроенергії для покращення балансу потужності ОЕС України; організація імпорту електричної енергії.
- (17) Як зазначалось, ціна, за якою ГК ТЕС продають вироблену електроенергію в ОПЕ, є вищою за оптові ринкові ціни в суміжних з Україною країнах. За таких умов імпортована електрична енергія могла б скласти суттєву конкуренцію діючим учасникам ринку.
- (18) Отже, наявність адміністративних бар'єрів для вільного входження імпортерів на ринок стримує розвиток конкуренції та може негативно позначитись на конкурентних відносинах.
- (19) Враховуючи викладене, з метою розвитку підприємництва та конкуренції на ринках електричної енергії, на підставі пункту 5 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Антимонопольний комітет України надає такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Міністерству енергетики та вугільної промисловості України:

Унести зміни до Порядку складання річних та місячних прогнозних балансів електричної енергії об'єднаної енергетичної системи України в частині можливості залучення імпорту електроенергії на конкурентних засадах по відношенню до іншої генерації, зокрема виходячи з його економічної доцільності.

Раді Оптового ринку електричної енергії:

1. Унести зміни до Правил Оптового ринку електроенергії, що є додатком 2 до Договору між членами Оптового ринку електроенергії, зокрема, у частині запровадження конкуренції між імпортерами та виробниками, що працюють за ціновими заявками та, можливо, у певній частині – з ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом».

2. Ужити інших необхідних заходів, спрямованих на створення рівних умов для виробників електричної енергії та імпортерів щодо можливості забезпечення ресурсного наповнення ринку.

Про результати розгляду цих рекомендацій пропонуємо повідомити Антимонопольний комітет України у десятиденний строк з дня їх отримання.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ